

Ужо зусім хутка ў выдавецтве “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” пабачыць свет персанальная энцыклапедыя “Максім Багдановіч”. Пакуль жа “ЛіМ” працягвае знаёміць сваіх чытачоў з яе артыкуламі (гл. таксама № 34).

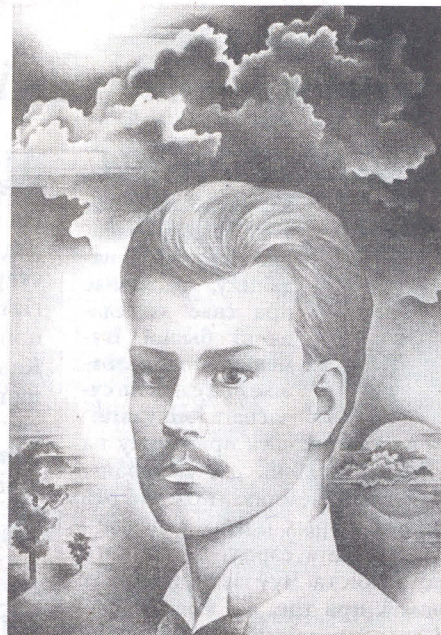
Г. К. ТЫЧКО

ГРЫНЧЫК Мікола (Мікалай Міхайлавіч; 1923—99), беларускі крытык, літаратуразнавец. Доктар філалагічных навук (1970), прафесар (1971). Заслужаны дзеяч навукі Беларусі (1977). У кнізе “Максім Багдановіч і народная паэзія” (1963) даследаваў творчасць Багдановіча ў яе сувязях з беларускім фальклорам, шырока асвятляў творчы шлях паэта і яго ролю ў беларускай літаратуры. Яго ідэйна-творчыя пошукі разглядаў у непасрэднай сувязі з характэрнымі з’явамі літаратурна-грамадскага жыцця пачатку ХХ стагоддзя. Грынчык вылучаў розныя этапы ў асваенні Багдановічам беларускага фальклору — ад выкарыстання фальклорнай міфалогіі і вераванняў у нізцы вершаў “У зачараваным царстве” да апрацоўкі народных матываў у “вершах беларускага складу”, падкрэсліваючы, што ў апошніх фалькларызм набываў новыя рысы. Як лічыў даследчык, сутнасць наватарства Багдановіча ў тым, што народная паэзія арганічна пранікае ва ўсю тканіну твораў і працяўляецца не толькі ў сюжэтна-вобразных ці

стылістычных запазычаннях, як было раней, а яшчэ і ў тым, што ў ацэнцы разнастайных сацыяльных з’яў аўтар выказваў народны пункт гледжання. Грынчык падкрэсліваў, што Багдановіч упершыню ў беларускай літаратуры спрабаваў вылучыць і тэарэтычна абгрунтаваць некаторыя зыходныя прынцыпы мастацкага фалькларызму (“Збыты шлях”, 1915). Паводле меркавання даследчыка, адкідаючы метада знешніх запазычанняў і стылізацыі, вышэйшым прынцыпам выкарыстання фальклору ў літаратуры паэт лічыў свабоднае, творчае пераасэнсаванне фальклорнага матэрыялу, калі пісьменнік, “не намагаючыся падрабіцца пад народную песню”, у адпаведнасці са сваёй самабытнай паэтычнай індывідуальнасцю творыць “у народным духу”. Палемічны дух артыкула “Збыты шлях”, падкрэсліваў Грынчык, тлумачыцца тым, што ён прасякнуты ідэяй барацьбы за “развіццё беларускай народнай культуры”. Далейшая эвалюцыя фалькларыстычных поглядаў Багдановіча, паводле яго меркаванняў, адбывалася ў напрамку ўзмацнення сацыяльных тэм і матываў: ад перапра-

цовак лірычных і бытавых песень паэт пераходзіў да выкарыстання эпічных фальклорных жанраў. Вызначальнымі рысамі яго творчасці сталі высокая грамадзянская патэтыка, гераізацыя патрыятычнага подзвігу. Гэты працэс завяршыўся з’яўленнем паэм “Максім і Магдалена” (1915) і “Страцім-лебедзь” (1916). Цяпер уключэнне фальклору ў скарбніцу беларускай агульнанацыянальнай культуры трактавалася паэтам не толькі з пункту гледжання ступені ўдзелу народнасці ў развіцці літаратуры, але спалучалася з адлюстраваннем магутных рэвалюцыйна-вызваленчых ідэй.

У працы “Фальклорныя традыцыі ў беларускай дакастрычніцкай паэзіі” (1969) Грынчык аналізаваў выкарыстанне народнай міфалогіі і дэманалогіі ў спадчыне Багдановіча, засяроджваючыся на наватарскім пераасэнсаванні паэтам традыцыйных сродкаў народнай вобразнасці. У манаграфіі “Шляхі беларускага вершаскладання” (1973), даследуючы творчасць Багдановіча, адлюстравваў вялікі ўплыў паэта на фарміраванне нацыянальнай паэтычнай школы, яго ролю ў засваен-

Літаграфія Антаніны Лапіцкай “Максім Багдановіч”

ні беларускай паэзіяй класічных і наватарскіх прыёмаў версіфікатарства.

Розныя аспекты творчасці Багдановіча інтэрпрэтаваў Грынчык у даследаваннях “Народна-песенныя матывы ў творчасці М. Багдановіча” (1958), “Народная паэзія ў ранняй творчасці М. Багдановіча (1908—1910 гг.)” (1959), “З крыніц жыватворных. Да 70-годдзя з дня нараджэння М. Багдановіча” (1961) і інш.